Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Plan van aanpak voor hittestress bij landbouwhuisdieren

Inhoud

Inleiding ... **3**

Primair bedrijf ... **4**
1. Bescherming tegen extreme weersomstandigheden in de weide ... 4
2. Inzicht en preventie van sterfte in stallen tijdens hitteperiodes ... 4
3. Evaluatie en doorontwikkeling bestaande initiatieven ... 5

Transport en slachterijen ... **7**
1. Evaluatie en doorontwikkeling Nationaal Plan ... 7
2. Protocol pluimveetransport bij hoge / lage omgevingstemperaturen ... 8
3. Verlagen van de maximale temperatuur voor diertransporten ... 8
4. Meer inzicht door onderzoek ... 9
5. Beladingsgraad ... 9
6. Calamiteiten tijdens transport ... 10
7. Voorbereiding en planning van transporten ... 10
8. Network Document van de National Contact Points ... 10

Overkoepelende onderwerpen ... **12**
1. Definitie, herkenning en beoordeling van hittestress ... 12
2. Helderheid over interpretatie van open normen in wet- en regelgeving en handhaving ... 12
3. Herziening van Europese dierenwelzijnswetgeving ... 13

Inleiding

De KNMI'14- klimaatscenario's[1] voorspellen dat de temperatuur verder stijgt en dat Nederland steeds meer te maken krijgt met hete zomers. Hittestress bij dieren is daarom een toenemend aandachtspunt. Hittestress ontstaat als een dier door hoge temperaturen en luchtvochtigheid niet meer in staat is zijn lichaamstemperatuur adequaat te regelen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de gezondheid en het welzijn van het dier.

De afgelopen jaren zijn er door de overheid, houders van dieren, transporteurs en slachterijen verschillende initiatieven gestart om hittestress te voorkomen of te beperken. Voorbeelden hiervan zijn het aanscherpen van regelgeving, het laten uitvoeren van onderzoek, het plaatsen van koelsystemen en het weiden of vervoeren tijdens koelere uren van de dag. Dierenwelzijns-organisaties voeren campagnes om de knelpunten zichtbaar te maken en om het ambitieniveau van sector en overheid verder te verhogen. De betrokkenheid is groot en dit heeft tot versnellingen en verbeteringen geleid. Toch blijft het een opgave om hittestress zo veel mogelijk te beperken bij een verdere toename van hete dagen. Om deze opgave effectief aan te kunnen pakken, is het van belang om in kaart te brengen of hittestress bij landbouwhuisdieren effectief en afdoende aandacht krijgt, en welke concrete stappen nog moeten worden genomen. Vanuit het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is daarom gewerkt aan een plan van aanpak, met als doel hittestress bij landbouwhuisdieren tot een minimum te beperken in de gehele keten (primaire bedrijf, transport en slachterijen). Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan het onderwerp hittestress in de vierde pijler van het Actieprogramma klimaatadaptatie landbouw[2].

Om te komen tot een gedegen plan van aanpak, heeft LNV in eerste instantie een hittestress inventarisatie[3] gemaakt. Hiervoor zijn verschillende partijen geconsulteerd, waaronder de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), diverse sectororganisaties, dierenwelzijnsorganisaties, dierenartsen en wetenschappelijke organisaties. Vanuit hun expertise en praktijkervaring hebben ze aangegeven welke ontwikkelingen er zijn (wat gaat er goed) en welke uitdagingen ze zien (wat kan er beter). Daarbij is er ook gekeken naar het wettelijk kader en afspraken die zijn gemaakt op het gebied van hitte. Deze inventarisatie is in juli 2021 aan de Tweede Kamer gestuurd (Kamerstuk 28 286, nr. 1210).

LNV heeft op basis van de inventarisatie en bijeenkomsten met betrokken partijen dit plan van aanpak voor hittestress bij landbouwhuisdieren opgesteld. Hierin staan acties die bijdragen aan het verbeteren van dierenwelzijn tijdens hitteperiodes. Deze acties komen voort uit reeds bestaande initiatieven, of zijn geformuleerd of aangescherpt naar aanleiding van de inventarisatie. Voor iedere actie is in overleg een eigenaar benoemd en een tijdlijn bepaald. De eigenaar is, samen met betrokken partijen, verantwoordelijk voor het uitvoeren van de actie en voor het eindresultaat. De betrokken partijen die een actieve rol hebben in de uitvoering van de acties zijn LNV, de NVWA, de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO), de Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV), Stichting AVINED, Vee & Logistiek Nederland, Transport en Logistiek Nederland, onderdeel SAVEETRA (TLN/SAVEETRA), de Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV) en de Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie (NEPLUVI).

Om te komen tot een voorspoedige uitvoering en om de samenhang te borgen wordt een stuurgroep onder voorzitterschap van LNV ingesteld, met daaronder een aantal werkgroepen per (sub) thema. In de stuurgroep en werkgroepen zijn de hierboven genoemde betrokken partijen vertegenwoordigd. Deze sturing zorgt voor een gezamenlijke aanpak en gevoelde gedeelde verantwoordelijkheid. Jaarlijks wordt de voortgang gemonitord en wordt het plan van aanpak geactualiseerd en aangevuld met nieuwe acties, zoals innovaties uit de sector en andere initiatieven om hittestress te beperken. Het plan geeft richting en draagt bij aan het continue verbeteren van het dierenwelzijn tijdens hitteperiodes op zowel de korte als de lange termijn.

Het plan van aanpak is ingedeeld in de drie hoofdstukken: 1) het primaire bedrijf, 2) transport en slachterijen en 3) overkoepelende onderwerpen. In ieder hoofdstuk zijn acties die hittestress bij landbouwhuisdieren beperken geformuleerd.

[1] https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/knmi-klimaatscenario-s

[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/01/30/actieprogramma-klimaatadaptatie-landbouw

[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/27/kamerbrief-over-dierenwelzijn-en-hitte

Primair bedrijf

Uit de inventarisatie is gebleken dat er op het primaire bedrijf verschillende uitdagingen worden ervaren op het gebied van hittestress. Het gaat hierbij voornamelijk om de bescherming tegen weersomstandigheden in de wei en om sterfte door uitval van nood- en alarmsystemen in stallen waarbij de gezondheid en het welzijn van de dieren afhankelijk is van kunstmatige ventilatie. In dit hoofdstuk zijn daarom een aantal nieuwe acties geformuleerd om deze twee uitdagingen op te pakken. Daarnaast staat beschreven welke huidige sectorinitiatieven gericht op hittestress op het primaire bedrijf er al in gang zijn gezet, en hoe deze doorontwikkeld worden.

1. Bescherming tegen extreme weersomstandigheden in de weide

In het Besluit houders van dieren staat dat een dier, indien het niet in een gebouw wordt gehouden, bescherming moet worden geboden tegen slechte weersomstandigheden (artikel 1.6, derde lid, van het Besluit houders van dieren). Uit de inventarisatie blijkt dat dit in de praktijk niet altijd het geval is. In 2021 zijn er verschillende acties ingezet om het dierenwelzijn tijdens hitteperiodes in de wei te verbeteren. De NVWA heeft bijvoorbeeld de handhavingslijn met betrekking tot bescherming van dieren in de weide bij extreme hitte aangescherpt. Op deze manier kunnen toezichthouders binnen de NVWA in concrete gevallen uniform vaststellen of er sprake is van een overtreding. De handhaving baseert zich, net als voorgaande jaren, op meldingen. De specifieke werkinstructies per diercategorie zijn uitgebreid, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten voor de diersoorten paard, rund en schaap. Verder vindt er een aangescherpte beoordeling plaats van de meldingen, waardoor de beschikbare capaciteit effectiever kan worden ingezet en zogenaamde “hoogrisicomeldingen” met voorrang opgepakt kunnen worden. In punt 1.1. en 1.2. worden de verdere lopende acties op het gebied bescherming tegen extreme weersomstandigheden in de weide beschreven.

1.1 *Invulling open norm bescherming dieren in de weide tegen slechte weersomstandigheden*

Zoals bovenstaand vermeld, dient een houder een dier, indien het dier niet in een gebouw wordt gehouden, bescherming te bieden tegen slechte weersomstandigheden. Er is hier sprake van een zogenaamde open norm. Hierdoor is het voor houders van dieren onduidelijk aan welke eisen zij moeten voldoen. Ook belemmert dit de toezichthouder bij de controles en handhaving Voortbouwend op de handhavingslijn en werkinstructies van de NVWA, onderzoekt LNV daarom in samenwerking met de NVWA en RVO of, en zo ja hoe, de open norm ‘bescherming dieren in de weide tegen slechte weersomstandigheden’ ingevuld kan worden.

Doel: Dieren worden beschermd tegen extreme weersomstandigheden in de weide, door duidelijkheid te bereiken over de open norm van art 1.6, lid 3 Besluit houders van dieren.
Actie: Via het open-normentraject onderzoeken LNV en betrokken partijen hoe invulling gegeven kan worden aan artikel 1.6, lid 3 in Besluit Houders van dieren. In dit traject worden ook de stakeholders, zoals de sector betrokken.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: NVWA, RVO en relevante sectorpartijen.
Start: Q4 2021
Deadline: Nader te bepalen

1.2 *Afstemming met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten*

Bij het plaatsen van beschutting in de weide lopen (hobby) dierhouders tegen problemen aan in de vergunningverlening door gemeenten. Om te verkennen hoe deze problemen kunnen worden opgelost, hebben er vanaf juni 2021 overleggen plaatsgevonden tussen LNV en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Hieruit is geconcludeerd dat de VNG dit vraagstuk niet zelf gaat oppakken. De volgende stap is het plaatsen van dit vraagstuk op het VNG-forum, met een uitnodiging aan gemeenten om mee te denken hierover.

Doel: Afstemming met partijen om beschutting in de weide tijdens extreme weersomstandigheden mogelijk te maken.
Actie: LNV faciliteert de afstemming tussen gemeenten, (hobby)dierhouders en mogelijke andere relevante partijen over de vergunningverlening voor beschutting in de wei tijdens extreme weersomstandigheden. Hierdoor wordt inzichtelijk welke acties de betrokken partijen kunnen nemen.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: LTO en VNG
Start: Q3 2021
Deadline: Q2 2022

2. Inzicht en preventie van sterfte in stallen tijdens hitteperiodes

2.1 *Concretisering open normen nood- en alarmsystemen*

In het verleden hebben incidenten plaatsgevonden waarbij de kunstmatige ventilatie in stallen uitviel, en het noodsysteem en/of het alarmsysteem niet of niet op tijd in werking trad, als gevolg waarvan dieren overleden door verstikking. In artikel 2.5 van het Besluit houders van dieren is een aantal open normen opgenomen over nood- en alarmsystemen (‘passend’ noodsysteem en het alarmsysteem dat ‘regelmatig’ wordt getest) [4]. Omdat het open

[4] https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2021-04-21

normen zijn, bestaat het risico dat deze niet eenduidig worden uitgevoerd en hier niet consistent op gehandhaafd kan worden. In oktober 2020 heeft Minister Schouten daarom per brief aan de Tweede Kamer toegezegd om de regelgeving op de nood- en alarmsystemen voor stallen waarbij de gezondheid en het welzijn afhankelijk is van kunstmatige ventilatie verder te concretiseren[5]. LNV heeft daarna samen met betrokken partijen gewerkt aan de concretisering van de open normen. Hierdoor wordt duidelijk hoe vaak nood- en alarmsystemen gecontroleerd en getest moeten worden en hoe de systemen eruit moeten zien, zodat uitval zo veel mogelijk voorkomen wordt. LNV streeft ernaar om de geconcretiseerde normen in het eerste kwartaal van 2023 te publiceren, zodat deze in voor de zomer van 2023 in werking kunnen treden.

Doel: Duidelijkheid creëren over hoe vaak nood- en alarmsystemen gecontroleerd en getest moeten worden en hoe de systemen er uit moeten zien, zodat uitval zoveel mogelijk voorkomen wordt.
Actie: LNV past regelgeving aan en concretiseert in samenwerking met betrokken partijen de open normen over nood- en alarmsystemen bij kunstmatige ventilatie.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: NVWA, LTO, POV en AVINED
Start: Q4 2020
Deadline: Voorstel in Q1 2023 en in Q2 2023 geldende geconcretiseerde normen.

2.2 *Oproep aan veehouders om melding te maken bij sterfte door verstikking of uitval van systemen*

Momenteel is er beperkt inzicht in sterftegevallen bij dieren die gerelateerd zijn aan hittestress. De minister heeft in de Kamerbrief dierenwelzijn en hitte5 veehouders opgeroepen om een melding te maken bij de NVWA als men duidelijke aanwijzingen heeft dat dieren door verstikking of door uitval van systemen om het leven zijn gekomen. Dit heeft tot doel inzicht te vergroten, zodat mogelijke oorzaken beter in beeld komen.

Doel: Inzicht in sterfte door verstikking of uitval van systemen vergroten, zodat de oorzaken beter in beeld komen.
Actie: De NVWA en LNV vragen aandacht voor het melden van sterftegevallen door verstikking of door uitval van systemen bij de sectoren die kunstmatige ventilatie in stallen gebruiken. Dit gebeurt onder andere door middel van vakberichten en in overleggen met sectoren.
Eigenaar: NVWA en LNV
Betrokken partijen: Betreffende sectorpartijen
Start: Q2 2021
Deadline: Doorlopend

[5] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/27/kamerbrief-over-dierenwelzijn-en-hitte

2.3 *Gegevensleveringsovereenkomst tussen de NVWA en Rendac*

De NVWA heeft in 2021 de mogelijkheden onderzocht voor een gegevensleveringsovereenkomst met Rendac, onder andere om gebruik te kunnen maken van ophaalcijfers voor het monitoren van sterfte van dieren. Deze ophaalcijfers kunnen inzicht geven in sterfte tijdens hitteperiodes. Op basis hiervan kunnen de oorzaken hiervan worden onderzocht. Bovendien kunnen de handelingsperspectieven om vergelijkbare situaties in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen in kaart gebracht worden. Daarnaast kan de NVWA deze cijfers gebruiken om risicogericht te controleren. Uit het onderzoek van de NVWA bleek dat er in de huidige wetgeving geen juridische basis is voor het structureel opvragen van deze data bij Rendac. LNV gaat daarom verkennen of er behoefte is aan een wettelijke verplichting voor gegevenslevering door Rendac en of dit juridisch haalbaar is, voor een beter inzicht in sterfte en het verbeteren van risicogericht toezicht.

Doel: Inzicht in sterfte van dieren in de veehouderij tijdens hitteperiodes en het verbeteren van risicogericht toezicht.
Actie: LNV verkent of er behoefte is aan een wettelijke verplichting voor gegevenslevering door Rendac en of dit juridisch haalbaar is.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: NVWA en Rendac
Start: Q1 2021
Deadline: Behoefte in beeld in Q2 2022

3. Evaluatie en doorontwikkeling bestaande initiatieven

De sector heeft een aantal initiatieven ontwikkeld om veehouders handvatten te bieden bij het tijdig herkennen van hittestress en het nemen van de juiste maatregelen. Een transparante evaluatie en monitoring vergroot de kans op het gebruik van deze tools door veehouders.

3.1 *Online tool bestaande uit checklists en adviezen*

LTO heeft, in samenwerking met Royal Gezondheidsdienst voor Dieren (Royal GD), adviezen verzameld en getoetst aan het oordeel van experts. Deze adviezen zijn uitgewerkt voor melkkoeien, kalveren, geiten, schapen, pluimvee en varkens en gerelateerd aan de mate van hittestress die dieren ervaren op basis van een combinatie van temperatuur en luchtvochtigheid, de zogenaamde temperature-humidity index. Dit heeft geresulteerd in een online tool[6]. Deze tool geeft een 7-daagse weersvoorspelling en advies specifiek gericht op de verschillende diersoorten van de sectoren (op bedrijfsniveau). De tool wordt jaarlijks geëvalueerd in sectorale platformoverleggen en een sectoroverstijgend overleg, met als doel om de adviezen actueel en praktisch

[6] https://www.gddiergezondheid.nl/hittestress

toepasbaar te houden, en zo nodig uit te breiden en/of aan te passen. Deze werkwijze borgt de doorontwikkeling van de tool en draagt bij aan verdere bekendheid en een breed draagvlak bij Nederlandse veehouders.

Doel: Bekendheid, draagvlak en doorontwikkeling van hitteaanpak op primaire bedrijven.
Actie: LTO en Royal GD evalueren jaarlijks de online tool en passen deze indien nodig aan.
Eigenaar: LTO en Royal GD
Betrokken partijen: Erfbetreders, wetenschap (WUR en UU), NVWA, LNV, de sectoren rund (ZuivelNL, LTO), varken (POV), pluimvee (AVINED, LTO), schapen (LTO), geiten (NGZO/LTO), dierenartsen en Nevedi
Start: Lancering tool in Q2 2021
Deadline: Jaarlijkse evaluatie in Q4 en daarna, indien nodig, aanpassing van de tool

3.2 Bedrijfsspecifiek hitteprotocol voor varkens

De POV heeft door middel van een publiek-private samenwerking (PPS) een bedrijfsspecifiek hitteprotocol laten ontwikkelen door Wageningen University & Research (WUR)[7] als onderdeel van het onderzoeksproject “een beter klimaat in varkensstallen”. Met dit hulpmiddel kunnen varkenshouders hun dieren zo goed mogelijk beschermen tegen hittestress. POV evalueert dit protocol jaarlijks op basis van praktijkervaring en wetenschappelijke inzichten en past deze indien nodig aan.

Doel: Hulpmiddel voor varkenshouders om dieren zo goed mogelijk te beschermen tegen hittestress.
Actie: POV evalueert jaarlijks het protocol en past deze indien nodig aan.
Eigenaar: POV
Betrokken partijen: Erfbetreders, voeradviseurs, dierenartsen en veehouders.
Start: Publicatie protocol in Q2 2020
Deadline: Jaarlijkse evaluatie in Q4 en daarna, indien nodig, aanpassing van het protocol

[7] https://www.pov.nl/actuele-themas/voorkom-hittestress-bij-varkens/4

Transport en slachterijen

Het verlagen van hittestress tijdens diertransporten en in slachterijen is een belangrijk aandachtspunt. Betrokken partijen, zoals overheidsinstanties, de sector en dierenwelzijnsorganisaties, zetten zich hier daarom al langer voor in. Dit hoofdstuk bestaat dus onder andere uit doorlopende acties die al in het verleden zijn opgestart, zoals de doorontwikkeling van het Nationaal Plan voor veetransport bij extreme temperaturen[8] en onderzoeksprojecten. Daarnaast bevat dit hoofdstuk nieuwe acties die zijn geformuleerd naar aanleiding van de inventarisatie, gericht op bijvoorbeeld de beladingsgraad en de voorbereiding en planning van transporten. Bovendien staat beschreven welke actie LNV op Europees niveau inzet voor dit onderwerp in het National Contact Point netwerk voor de transportverordening.

1. Evaluatie en doorontwikkeling Nationaal Plan

In Nederland is er een Nationaal Plan voor veetransport bij extreme temperatureng (Nationaal Plan). In dit plan staat aangegeven bij welke temperaturen er maatregelen worden genomen en welke verantwoordelijkheden de verschillende organisaties hebben. Het Nationaal Plan bestaat uit een pakket van NVWA werkvoorschriften en drie sectorprotocollen van Vee & Logistiek en TLN/SAVEETRA[9], COV[10] en de Sectorraad Paarden[11]. Deze protocollen zijn geen wettelijke normen, maar vrijwillige afspraken. De NVWA kan in rapporten van bevindingen wel, ter ondersteuning van handhaving in geval van een wettelijke overtreding, refereren aan maatregelen die zijn opgenomen in het Nationaal Plan. Het Nationaal Plan is in 2016 op initiatief van de NVWA opgesteld met Vee & Logistiek Nederland, TLN/SAVEETRA, de Koninklijke Nederlandse Slagers (KNS) / de Vereniging van Zelfslachtende Slagers (VZS), COV en VION N.V. De Sectorraad Paarden heeft zich later ook aangesloten.

De NVWA organiseert, zoals ieder jaar, na de zomer een evaluatie van het Nationaal Plan. Voor iedere zomer vindt er overleg plaats om te bespreken of de verbeterpunten uit de evaluatie afdoende zijn verwerkt. Uit de inventarisatie zijn er aandachtspunten en aanbevelingen naar voren gekomen die betrekking hebben op onderdelen van het Nationaal Plan. Deze worden specifiek meegenomen tijdens de evaluatie van de zomer 2021 en de voorbereiding op de zomer van 2022:

- Naast de evaluatie van de afspraken, protocollen en werkvoorschriften, ook de samenwerking tussen de partijen die zijn aangesloten bij het Nationaal Plan evalueren.
- De transparantie van het Nationaal Plan ten aanzien van kwaliteitsborging, behaalde successen en resultaten verbeteren, door bijvoorbeeld de evaluatiecriteria en evaluaties openbaar te maken.
- Nationaal Plan (blijven) aanpassen op basis van ervaring en op basis van actuele (wetenschappelijke) inzichten per sector.
- Alle sectoren, inclusief pluimveesector en konijnensector, aan laten haken bij het Nationaal Plan.
- Blijvend mogelijkheden onderzoeken voor het aanpassen van certificerings- en keuringstijden van de NVWA. Met als doel om transporten op de heetste momenten van de dag te vermijden, waardoor het risico op hittestress wordt verlaagd.
  Een van de grootste uitdagingen betreft het transport naar de slachterijen op het heetste moment van de dag. De NVWA heeft in het kader van het Nationaal Plan met de sector afspraken gemaakt over het vervroegen van de certificerings- en keuringstijden vanaf een verwachte buitentemperatuur van 33 graden, bij een voorspelde periode van 4 dagen van 27°C. Voor pluimveeslachterijen geldt 2 uur eerder ten opzichte van hun oorspronkelijke tijd met als vroegste tijdstip vanaf 02:00 uur. Voor hoefdierslachterijen kan de PM keuring worden vervroegd van 06.00 uur naar 04:00 uur, in dat geval zijn de diensten maximaal 7 uur. Indien nodig kan er ook op zaterdag worden geslacht. De NVWA heeft zich tot nu toe maximaal ingezet binnen de huidige CAO-afspraken. De NVWA heeft daarnaast toegezegd dat er wordt bekeken of er bij verwachte hoge temperaturen de dagen ervoor langere slachtdagen toestaan kunnen worden (ook wel “vooruit werken” genoemd). De sector en de NGO’s zouden het vervroegen van de certificerings- en keuringstijden bij lagere temperaturen en structureler willen inzetten.
- Inventariseren of alle slachterijen in hun standaardwerkwijzen beschrijven hoe ze hun processen aanpassen tijdens warme dagen.
  Via het Nationaal Plan komt ook het dierenwelzijn in de slachterijen bij warme temperaturen aanbod. De standaardwerkwijzen ten aanzien van dierenwelzijn verschillen per slachterij en hebben niet overal nog een uitwerking voor extreme temperaturen. De COV geeft aanwijzingen voor het opstellen van een specifieke werkwijze voor slachterijen tijdens extreme temperaturen en neemt dierenwelzijn tijdens hitteperiodes ook mee hun hygiëneprotocol. Omdat het maatwerk betreft (iedere slachterij is anders), vergt het vervolgens inspanning van de individuele bedrijven om dit voor hun specifieke situatie uit te werken.
- Meer aandacht voor voldoende en geschikte wachtruimtes in de slachterijen.
  Uit de inventarisatie zijn signalen naar voren gekomen dat er niet altijd voldoende en geschikte wachtruimtes zijn in slachterijen tijdens periodes van extreme temperaturen. Dit is wel een vereiste in de Verordening (EG) 1099/2009 inzake de bescherming

[8] https://www.nvwa.nl/documenten/dier/dierenwelzijn/welzijn/publicaties/nationaal-plan-voor-veetransport-bij-extreme-temperaturen-2021

[9] https://www.vee-logistiek.nl/themas/welzijn/protocol-veetransport-bij-extreme-temperaturen

[10] https://assets.cov.nl/p/4227073/none/files/COV%20protocol%202021-%20extreme%20temperaturen-%20juni%202021.pdf

[11] https://sectorraadpaarden.nl/protocol-extreme-temperaturen-voor-paarden-versie-23-6-2020-def/

van dieren bij het doden[12]. Het uitgangspunt is dat elke slachterij beschikt over voldoende wachtruimtes en dat het klimaat (de luchtcirculatie, stofgehalte in de lucht, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en gasconcentraties) in de wachtruimte niet schadelijk is voor de dieren.

- Wachttijden voor slachterijen tot een minimum beperken. Een goede planning en afstemming tussen de verschillende schakels in de keten (veehouders, transporteurs en slachterijen) zijn tijdens warme dagen van extra groot belang om hittestress tijdens transport zo veel mogelijk te voorkomen. Twee Europese verordeningen bevatten voorschriften die erop toezien dat de wachttijd tot een minimum wordt beperkt. De NVWA houdt toezicht op de juiste uitvoering van deze wetgeving, en handhaaft waar nodig en waar mogelijk, rekening houdend met de specifieke omstandigheden. De ketenpartijen hebben in hun betreffende sectorprotocollen aandacht voor een minimale wachttijd en de afstemming tussen de verschillende schakels die hiervoor nodig is. Tijdens de jaarlijkse evaluatie van het Nationaal Plan dient expliciet aandacht gegeven te worden aan dit onderwerp.

Doel: Doorontwikkeling en verbetering van het Nationaal Plan voor veetransport bij extreme temperaturen.
Door duidelijke beschrijving van maatregelen en verantwoordelijkheden van de overheid en sectoren het dierenwelzijn voor transport bij extreme temperaturen verbeteren.
Actie: De NVWA en de betrokken partijen evalueren het Nationaal Plan en de bijbehorende sectorprotocollen, met oog voor bovenstaande aandachtspunten, en voeren de noodzakelijke verbeteringen uit.
Eigenaar: NVWA (organiseert evaluatie en bijeenkomsten) en betrokken sectorpartijen
Betrokken partijen: Vee & Logistiek Nederland, TLN/SAVEETRA, KNS/VZS, COV, sectorraad Paard, VION N.V en LTO.
Start: Publicatie Nationaal Plan in 2016
Deadline: Jaarlijkse evaluatie in Q4 en jaarlijkse update van Nationaal Plan in Q2

2. Protocol pluimveetransport bij hoge / lage omgevingstemperaturen

De pluimveesector heeft een eigen protocol[13] opgesteld dat ze bij extreme temperaturen van toepassing verklaart. Dit protocol is niet opgenomen onder het Nationaal Plan, omdat de pluimveesector zich niet hierbij heeft aangesloten. De pluimveesector wil alleen aansluiten als de NVWA kan garanderen dat aanvragen voor verschuiving van slachttijden naar koele momenten van de dag altijd gehonoreerd zullen worden. Deze harde garantie is niet te geven door de NVWA.

Doel: Protocol ten behoeve van het welzijn van pluimvee tijdens transport bij extreme temperaturen.
Actie: De betrokken organisaties evalueren jaarlijks het protocol pluimveetransport bij hoge / lage omgevingstemperaturen.
Eigenaar: AVINED
Betrokken partijen: LTO/NOP vakgroep pluimveehouderij, Nederlandse Vakbond Pluimveehouders, NEPLUVI en COBK
Start: Publicatie protocol in Q2 2020
Deadline: Jaarlijkse evaluatie en indien nodig aanpassing van het protocol.

3. Verlagen van de maximale temperatuur voor diertransporten

In de aangenomen motie van het lid Vestering (Motie 35830 XIV, nr. 10) wordt de regering verzocht om de maximale temperatuur voor diertransporten naar 30 graden te verlagen.

Met de beleidsregel Diertransport bij hoge temperaturen, die 2 juli 2020 van kracht werd, wordt een invulling gegeven aan het verbod op het “vervoeren of laten vervoeren van dieren op zodanige wijze dat het de dieren waarschijnlijk letsel of onnodig lijden berokkent” uit artikel 3 van de transportverordening. Vervoer van dieren onder warme weersomstandigheden kan leiden tot hittestress en daarmee tot overtreding van dit verbod. De beleidsregel legt vast dat dit bij een buitentemperatuur van 35 graden of meer altijd het geval is. Daarmee wordt vastgelegd dat vervoer bij dergelijke temperaturen in strijd komt met artikel 3 van de transportverordening. Deze beleidsregel geldt niet voor wagens die zijn voorzien van een actief koelsysteem, omdat die wagens in staat kunnen zijn om ook bij temperaturen van 35 graden en hoger dieren te vervoeren zonder artikel 3 van de transportverordening te overtreden. Bij die wagens kan om die reden niet enkel op basis van de buitentemperatuur geconcludeerd worden dat sprake is van “letsel of onnodig lijden” en dus in overtreding zijn.

De motie verzoekt om een verlaging van deze grens naar 30 graden. Het is echter niet eenduidig wetenschappelijk te onderbouwen dat bij die temperatuur voor alle diertransporten, voor alle diersoorten van alle leeftijden, bij alle variaties van luchtvochtigheid die in Nederland voorkomen, een duidelijk risico bestaat op hittestress. In het aanstaande EFSA advies over diertransporten (zie ook hoofdstuk overkoepelende onderwerpen, punt 3) komt diertransport bij extreme temperaturen aan bod en wordt ook advies gegeven ten aanzien van temperatuur (en luchtvochtigheid). Op basis van dit advies bepaalt het ministerie van LNV in overleg met betrokken partijen welke stappen er nodig en mogelijk zijn om de motie uit te voeren.

[12] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ%3AL%3A2009%3A303%3A0001%3A0030%3ANL%3APDF

[13] https://www.avined.nl/wp-content/uploads/2016-000-n0042h.pdf

Doel: Hittestress bij dieren tijdens transport voorkomen door het verlagen van de maximale temperatuur voor diertransporten.
Actie: LNV bepaalt op basis van de aanstaande EFSA Scientific Opinion welke stappen er nodig zijn om de motie uit te voeren.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: NVWA, en alle partijen die betrokken zijn bij het transport van dieren.
Start: Motie in Q3 2021
Deadline: Q4 2022

4. Meer inzicht door onderzoek

4.1 Onderzoek naar de relatie tussen buitentemperatuur en binnentemperatuur.

Het is belangrijk om bij de planning en bij het uitvoeren van diertransporten rekening te houden met de te verwachten temperatuur. Op dit moment is de buitentemperatuur leidend bij de beleidsregel voor 35 graden en de 30 graden grens voor lange transporten. De achtergrond is de vooronderstelling dat de temperatuur en het klimaat in het transportmiddel nooit koeler zullen zijn dan de buitentemperatuur, tenminste, in transportmiddelen zonder mechanische koeling. De buitentemperatuur wordt ook als uitgangspunt gebruikt voor het in werking laten treden van het Nationaal Plan. Onderzoek naar het binnenklimaat in veetransportmiddelen is nodig om meer inzicht te krijgen in de relatie tussen weersomstandigheden, diersoort, type veewagen en klimaatregulering in de veewagen.

De WUR voert in opdracht van het ministerie van LNV onderzoek uit naar de relatie tussen buitentemperatuur en binnentemperatuur bij verschillende typen veewagens en verschillende diersoorten en -categorieën. In 2020-2021 is reeds een dergelijk kleinschalig onderzoek uitgevoerd door de WUR, dat geleid heeft tot een eerste rapportage[14]. Naar aanleiding daarvan heeft LNV opdracht gegeven voor vervolgonderzoek. Er is veel internationale interesse voor de uitkomsten, ook in het kader van de aanstaande herziening van de Transportverordening.

Doel: Inzicht krijgen in de relatie tussen weersomstandigheden, diersoort, type veewagen en klimaatregulering in de veewagen.
Actie: De WUR onderzoekt de relatie tussen de binnen- en buitentemperatuur. LNV gebruikt de resultaten voor de inbreng van de herziening van de Europese transportverordening.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: WUR, Vee & Logistiek Nederland en diverse transporteurs
Start: Q3 2020
Deadline: Q4 2022

[14] https://doi.org/10.18174/559400

4.2 Onderzoeksproject Toekomstbestendig Diertransport

De WUR doet privaat-publiek onderzoek naar toekomstbestendig diertransport bij varkens, kalveren en runderen in opdracht van Vee & Logistiek Nederland. In het onderzoek wordt gekeken naar de toepassing van innovatieve sensoren, materialen en systemen tijdens diertransporten. Hierin worden onder andere metingen van temperatuur, luchtvochtigheid en het gebruik van drinkwatervoorzieningen in de wagens meegenomen. Ook wordt er onderzocht of het klimaat in de bestaande gesloten transportmiddelen, die dwarsgeventileerd of "klimaatgestuurd" zijn, voldoet tijdens hitteperiodes.

Doel: Het diercomfort- en welzijn tijdens transportbewegingen wetenschappelijk onderbouwd optimaliseren en monitoren voor het creëren van ketentransparantie.
Actie: De WUR doet onderzoek naar toekomstbestendig diertransport. De betrokken partijen gebruiken de resultaten ter verbetering van diertransport bij varkens, kalveren en runderen.
Eigenaar: Vee & Logistiek Nederland
Betrokken partijen: WUR, LNV, SBK, POV en COV
Start: 2018
Deadline: Het onderzoek heeft vertraging opgelopen en is naar planning afgerond in Q4 2023

5. Beladingsgraad

De beladingsraad (de minimale ruimte waarover dieren moeten beschikken tijdens vervoer) wordt, zeker in hitteperiodes, als een belangrijk aspect gezien om de omstandigheden van dieren tijdens transport te verbeteren. De transportverordening bevat voorschriften voor de beladingsgraad. Hierbij wordt gewerkt aan de hand van intervallen per diersoort. Voor varkens worden geen intervallen gebruikt: hier wordt één duidelijke norm gesteld voor dieren van ongeveer 100 kg (235 kg/m^2), terwijl voor varkens met andere gewichten de open norm geldt dat de dieren "ten minste gelijktijdig kunnen gaan liggen en in hun natuurlijke houding kunnen staan". De transportverordening schrijft verder voor dat de beladingsgraad kan variëren, afhankelijk van een aantal factoren, waaronder de weersomstandigheden. Voor varkens staat beschreven dat een aanpassing van de minimumoppervlakte maximaal 20% kan zijn in verband met weersomstandigheden (en de transporttijd). Naar verwachting zal de EFSA, in de aankomende opinie over dierenwelzijn en transport, ook ingaan op de beladingsgraad onder warme weersomstandigheden (zie ook hoofdstuk overkoepelende onderwerpen, punt 3).

Het is voor betrokken partijen (de sector en overheid) moeilijk om vast te stellen wat een aanvaardbare of optimale beladingsgraad is bij warme weersomstandigheden. Bureau Risicobeoordeling en onderzoek (BuRO) van de NVWA beschrijft in hun risicobeoordeling over het transport van vleesvarkens en vleeskuikens bij (extreem) hoge temperaturen dat er een breed gedeelde behoefte aan EU-wijde criteria is, zoals de aanpassingen van beladingsgraad.

Nederland zet zich in het kader van de aanstaande herziening van de transportverordening dan ook in op duidelijker criteria en normen. In de sectorprotocollen onder het Nationaal Plan voor veetransport bij extreme temperaturen is opgenomen dat de beladingsgraad op dagen met een verwachte omgevingstemperatuur van 27 graden wordt verlaagd. Voor varkens is er in het protocol opgenomen dat er een verlaging plaatsvindt van 10 tot 20%. Voor biggen, kalveren, runderen en schapen is dit 10%.

Doel: Tot ketenoverstijgende afspraken komen over te hanteren bezettingsgraden tijdens hete periodes.
Actie: De gangbare beladingsgraad en de aanpassingen daarop tijdens warme dagen in kaart brengen. Indien nodig op basis van de resultaten aanpassingen doorvoeren.
Eigenaar: TLN
Betrokken partijen: Vee & Logistiek Nederland, SAVEETRA, COV en NEPLUVI
Start: Q2 2022
Deadline: Q4 2023

6. Calamiteiten tijdens transport

Door onvoorziene calamiteiten kan tijdens veetransport hittestress optreden bij dieren. De temperatuur in de veewagen kan bijvoorbeeld snel oplopen als veewagens in de volle zon stilstaan in de file, of als ventilatiesystemen uitvallen. Dit kan ernstig lijden en sterfte (met name bij vleeskuikens) tot gevolg hebben. Het bellen van 112 en vragen om politiebegeleiding is in veel gevallen niet een passende of mogelijke oplossing. Niet overal is begeleiding langs een file mogelijk en het handelingsperspectief is vaak zeer beperkt. Er is behoefte aan duidelijkheid over het handelingsperspectief van verschillende betrokken partijen als diertransporten door een calamiteit onderweg in de problemen komen. Hierbij moet worden benadrukt dat het de verantwoordelijkheid van de ketenpartijen in de sector is om rekening te houden met de weersomstandigheden en om files zoveel mogelijk te vermijden.

Doel: Tot betere afstemming en afspraken komen voor gevallen waarbij diertransporten onderweg in de problemen komen en het dierenwelzijn mogelijk in het geding is.
Actie: LNV organiseert afstemming met de transportsector, de NVWA, Rijkswaterstaat en de politie.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: TLN/SAVEETRA, Vee & Logistiek Nederland, NEPLUVI, de NVWA, Rijkswaterstaat en de politie
Start: Q3 2021
Deadline: Q3 2022

7. Voorbereiding en planning van transporten

De transportverordening schrijft voor dat vooraf alle nodige voorzieningen getroffen moeten worden om de duur van het transport tot een minimum te beperken. Verder staat voorgeschreven dat het welzijn van de dieren niet in het gedrang mag komen door onvoldoende coördinatie van de verschillende onderdelen van het transport, rekening houdend met weersomstandigheden. Een goede planning en afstemming zijn tijdens warme dagen van extra groot belang om hittestress te beperken.

Bij de planning van een diertransport dient rekening gehouden te worden met externe factoren, zoals verwachte verkeersdrukte, weersvoorspelling en onverwachte incidenten. Hierdoor kunnen transporten en vertragingen of stilstaan van de transporten (door files en wachtrijen voor slachterijen) op warme momenten van de dag beperkt worden.

Om de planning van diertransporten te optimaliseren, gaat de sector de huidige planning analyseren en onderzoeken wat goede praktijken zijn en hoe knelpunten voorkomen kunnen worden. De resultaten kunnen als input dienen voor de jaarlijkse evaluatie en doorontwikkeling van het Nationaal Plan.

Doel: Planning van diertransporten verder optimaliseren en oponthoud tijdens transport minimaliseren.
Actie: COV en TLN analyseren hoe de planning van transporten nu loopt en hoe deze verder geoptimaliseerd kan worden.
Eigenaar: COV en TLN
Betrokken partijen: Vee & Logistiek Nederland en SAVEETRA
Start: Q3 2022
Deadline: Q2 2023

8. Network Document van de National Contact Points

Nederland is trekker van een werkgroep van de National Contact Points (NCP) voor de EU transportverordening. Deze werkgroep stelt een “network document” op voor officiële controles ten aanzien van diertransporten tijdens extreme temperaturen en extreme weersomstandigheden. Het document is gericht aan de officiële autoriteiten van de EU-lidstaten. Het doel van dit document, is het borgen van het dierenwelzijn bij diertransporten bij extreme temperaturen en weersomstandigheden en het bevorderen van uniformiteit en een level playing field binnen de EU. De basis is de bestaande Europese regelgeving en de door de EU voorgeschreven controles.

Doel: Afronden van het network document van de NCPs van de EU lidstaten ten behoeve van de uniformiteit en level playing field en een goede borging van het dierenwelzijn bij diertransporten bij extreme temperaturen en weersomstandigheden.
Actie: De EU lidstaten stemmen af binnen de werkgroep en ronden het network document af. Dit zal ter goedkeuring aan alle NCPs worden voorgelegd.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: NVWA, overheden van andere lidstaten en de Europese commissie. De sector wordt op specifieke onderdelen betrokken.
Start: Q2 2021 (herstart, want het project was in 2019 gestaakt)
Deadline: Q3 2022

Overkoepelende onderwerpen

Naast de specifieke onderwerpen voor de primaire bedrijven, transport en slachterijen kwam een aantal overkoepelende aandachtspunten naar voren in de inventarisatie. Deze worden in dit hoofdstuk weergegeven.

1. Definitie, herkenning en beoordeling van hittestress

Het herkennen en beoordelen van hittestress bij dieren kan lastig zijn. Betrokken partijen hebben behoefte aan een eenduidige definitie van hittestress en een eenduidig beoordelingskader op zowel omgevings- als dierniveau.

1.1 Omgevingsniveau

Voor een (risico)beoordeling op omgevingsniveau wordt de combinatie van temperatuur en luchtvochtigheid de laatste jaren steeds vaker als richtlijn ingezet om de mate van hittestress die dieren ervaren bij bepaalde weersomstandigheden in te schatten. De daarvoor gebruikte temperature-humidity index (THI) is gebaseerd op buitenlandse data en is niet voor alle diersoorten en diercategorieën beschikbaar. In de literatuur worden daarnaast verschillende formules gebruikt om de THI te berekenen. Bovendien wordt de gevoelstemperatuur ook door andere factoren beïnvloedt, zoals stralingswarmte, neerslag en wind. Vanuit de sector bestaat de wens om de THI specifiek voor de noordwest Europese situatie te onderzoeken en de grenswaarden vast te stellen. In het aanstaande EFSA advies over diertransporten dat in de zomer van 2022 wordt verwacht (zie ook punt 3), komen ook de omgevingsfactoren in relatie tot hittestress aan bod. Hier werken Europese kennisinstituten aan. Het heeft de grote voorkeur om met Europees gedragen inzichten te werken en daarom wordt het niet zinvol geacht om op dit moment in Nederland een dergelijke vraag uit te zetten bij kennisinstituten. Op basis van het EFSA advies bepaalt LNV samen met betrokken partijen welke stappen er aanvullend nodig zijn om te komen tot een goed onderbouwd, gezamenlijk en gedragen beeld van omgevingsfactoren die leiden tot hittestress.

Doel: Een praktisch toepasbaar en wetenschappelijk onderbouwd beeld krijgen van omgevingsfactoren die leiden tot hittestress, op basis waarvan gehandeld (sector) en gehandhaafd (NVWA) kan worden.
Actie: LNV bepaalt op basis van de aanstaande EFSA Scientific Opinion welke stappen er aanvullend nodig zijn om te komen tot een gezamenlijk en gedragen beeld van omgevingsfactoren die leiden tot hittestress**.**
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: LTO, POV, NVWA, TLN, Vee & Logistiek Nederland, COV, AVINED en Sectorraad Paarden.
Start: Q2 2022
Deadline: Nader te bepalen.

1.2 Dierniveau

In Nederland is nog geen eenduidig beeld over dierindicatoren voor de bepaling van hittestress. Voorbeelden van dit soort indicatoren zijn hijgen en een aangepaste lichaamshouding. BuRO heeft in 2020 onderzoek gedaan naar dierindicatoren voor het welzijn van vleeskuikens en vleesvarkens bij (extreem) hoge temperaturen. Er werden in de literatuur geen gegevens gevonden over robuuste dierindicatoren voor hittestress. Om te komen tot een praktisch toepasbaar en wetenschappelijk onderbouwd beeld van dierindicatoren voor de bepaling van hittestress, moeten er dus nog stappen gezet worden.

Doel: Een praktisch toepasbaar en wetenschappelijk onderbouwd beeld krijgen van dierindicatoren voor de bepaling van hittestress, op basis waarvan gehandeld (sector) en gehandhaafd (NVWA) kan worden.
Actie: LNV bepaalt met betrokken partijen de onderzoeksvraag en de gewenste vorm van de resultaten.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: Universiteiten / kennisinstellingen, LNV, NVWA en relevante sectoren.
Start: Q2 2022
Deadline: Q2 2022

2. Helderheid over interpretatie van open normen in wet- en regelgeving en handhaving

Uit de inventarisatie bleek dat er bij de sector onduidelijkheid bestaat over wanneer de wet- en regelgeving op het gebied van hitte wordt overtreden, met name tijdens diertransporten. De transportverordening bevat weinig concrete risicobeperkende voorschriften of normen om hittestress bij dieren te beperken en voorkomen. De Nederlandse inzet is daarom ook om hier verandering in te brengen (zie ook punt 3).

Zogenaamde “open normen”, zoals het algemene verbod uit de transportverordening om dieren te vervoeren “op zodanige wijze dat het de dieren waarschijnlijk letsel of lijden berokkent”, worden door toezichthouders en het bedrijfsleven (veehouders, transporteurs en exploitanten van slachterijen) wisselend geïnterpreteerd. Het is voor het bedrijfsleven vaak niet helder wanneer ze in overtreding zijn en wat ze anders hadden moeten doen. Als de toezichthouder de normen niet uniform interpreteert en handhaaft, leidt dit tot rechtsonzekerheid.

Vee & Logistiek Nederland gaat samen met betrokken ketenpartijen uitwerken hoe zij aan de voor hittestress relevante open normen kunnen voldoen. De uitkomst zal onder andere worden ingezet bij het periodiek evalueren en verbeteren van de sectorprotocollen die onder het Nationaal Plan voor veetransport bij extreme temperaturen vallen en de inzet op EU niveau ten aanzien van de herziening van de transportverordening.

Doel: Het in kaart brengen van het perspectief van de ketenpartijen ten aanzien van de normen en vereisten waaraan een transport van dieren tijdens hitte moet voldoen, en met name hoe aan de open norm van het voorkomen van hittestress (dieren niet vervoeren op zodanige wijze dat het de dieren waarschijnlijk letsel of lijden berokkent) kan worden voldaan.
Actie: Vee & Logistiek Nederland inventariseert met de betrokken partijen welke mogelijkheden er zijn om aan de bovengenoemde open norm te voldoen.
Eigenaar: Vee & Logistiek Nederland
Betrokken partijen: LNV, NVWA, TLN, LTO, POV en COV
Start: Q1 2022
Deadline: Q2 2022

3. Herziening van Europese dierenwelzijnswetgeving

De Europese Commissie heeft in de Farm2Fork-strategie aangekondigd de EU-wetgeving op het gebied van dierenwelzijn te gaan evalueren en herzien. Daartoe heeft de Europese Commissie de European Food Safety Authority (EFSA) gevraagd om onderzoeken uit te voeren en worden stakeholders, inclusief de EU-lidstaten, geconsulteerd. LNV volgt het herzieningsproces nauw en levert in de aanloop naar de voorstellen actief inbreng om hittestress bij dieren te voorkomen. Dit wordt zoveel mogelijk opgepakt in samenwerking met gelijkgestemde lidstaten.

Een van de belangrijke onderwerpen binnen de herziening van de Europese dierenwelzijnswetgeving is de herziening van de transportverordening. De speerpunten van LNV over de herziening van de transportverordening, in relatie tot hittestress, staan hieronder beschreven.

3.1 Duidelijke temperatuurgrenzen voor vervoer

LNV zet zich samen met gelijkgestemde lidstaten in voor duidelijke temperatuurgrenzen voor vervoer van specifieke diersoorten en diercategorieën (zoals jonge dieren, slachtdieren, etc.), gebaseerd op wetenschappelijke kennis. BuRO heeft voor vleeskuikens en vleesvarkens hierover al een advies[15] uitgebracht vorig jaar. Bovendien werkt de EFSA momenteel aan een advies in opdracht van de Europese Commissie, dat onder andere ingaat op diertransport en extreme temperaturen (naar verwachting in juni 2022 gereed). Overige relevante inzet op EU-niveau betreft specifieke criteria voor het aantal temperatuursensoren in een transportmiddel en de positie hiervan, wat ook herleidbaar is in de registratie. Ook wordt er aandacht gevraagd voor de luchtvochtigheid in het transportmiddel, inclusief de verplichting voor sensoren en registratie hiervan.

3.2 Ventilatiesystemen en actieve koeling transportmiddelen

Niet alle veewagens beschikken over mechanische ventilatie. Hierdoor zijn ze volledig of grotendeels afhankelijk van de rijwind voor ventilatie in het transportmiddel. Zodra ze stilstaan kan de temperatuur in de veewagen flink op, zeker tijdens hitteperiodes. LNV vraagt aandacht voor ventilatiesystemen en actieve koeling tijdens hitteperiodes, ook voor pluimveetransporten.

3.3 Stahoogte

LNV pleit voor het vastleggen van de stahoogte (de afstand tussen een dier en het plafond) voor verschillende diersoorten en diercategorieën, onder andere ten behoeve van ventilatie in hitteperiode.

3.4 Bezettingsgraad

LNV zet in op een nauwkeurigere en objectievere aanpak voor de vaststelling van de beladingsgraad tijdens het vervoer. Zie voor meer toelichting het hierboven beschreven actiepunt 4.

3.5 Transporttijd

De duur van een transport kan, zeker ook tijdens hitteperiodes, zorgen voor extra dierenwelzijnsrisico's. Nederland pleit in zijn algemeenheid voor een maximale transportduur van 8 uur voor alle slachtdieren, waarbij de transporttijd (indien over water) op een schip niet als rustperiode wordt beschouwd. Ook wordt er aandacht gevraagd voor het beperken van het aantal keer dat dieren mogen worden verzameld, zodat dieren geen dagen tot weken onderweg zijn naar een eindbestemming.

3.6 Extra aandacht voor pluimvee

Nederland zal bij de Europese Commissie extra aandacht vragen voor pluimvee. De huidige EU Transportverordening heeft voor pluimvee bijvoorbeeld ten aanzien van de planning van transporten (journaalverplichting), verplichte satellietnavigatiesystemen inclusief registratie, ventilatiesystemen, temperatuursensoren en vervoer bij extreme temperaturen geen specifieke voorschriften.

Doel: De Nederlandse verbeterpunten ter voorkoming van hittestress inbrengen in de herziening van de Europese dierenwelzijnswetgeving. Hierbij wordt zoveel mogelijk opgetrokken met gelijkgestemde lidstaten, zoals de zogenaamde "Vught-groep" (NL, BE, DE, SE en DK).
Actie: LNV brengt verbeterpunten ter voorkoming van hittestress in bij het proces van de herziening van de Europese dierenwelzijnswetgeving.
Eigenaar: LNV
Betrokken partijen: NVWA. Relevante sectoren worden geconsulteerd.
Start: 2021
Deadline: Niet eerder dan Q4 2023

[15] https://www.nvwa.nl/over-de-nvwa/documenten/dier/vervoer/vervoer/risicobeoordelingen/advies-van-buro- over-het-transport-van-vleesvarkens-en-vleeskuikens-bij-extreem-hoge-temperaturen

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

April 2022 | Publicatie-nr. 0422-041